

Briselē, 18.5.2016.
COM(2016) 324 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

**par Čehijas Republikas 2016. gada valsts reformu programmu
un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas Republikas 2016. gada konverģences
programmu**

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Čehijas Republikas 2016. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Čehijas Republikas 2016. gada konverģences programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu²,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas³,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2015. gada 26. novembrī pieņēma Gada izaugsmes pētījumu⁴, tādējādi uzsākot 2016. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2016. gada 17.–18. martā. Komisija, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, 2015. gada 26. novembrī pieņēma Brīdinājuma mehānisma ziņojumu⁵, kurā Čehijas Republika nebija noteikta kā viena no dalībvalstīm, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.
- (2) 2016. gada ziņojums par Čehijas Republiku⁶ tika publicēts 2016. gada 26. februārī. Tajā tika izvērtēti Čehijas Republikas panākumi attiecībā uz to, kā tiek īstenoti Padomes 2015. gada 14. jūlijā pieņemtie konkrētai valstij adresētie ieteikumi, un

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² COM(2016) 324 *final*.

³ P8_TA(2016)0058, P8_TA(2016)0059 un P8_TA(2016)0060.

⁴ COM(2015) 690 *final*.

⁵ COM(2015) 691 *final*.

⁶ COM(2016) 73 *final*.

Čehijas Republikas progress virzībā uz stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu.

- (3) Čehijas Republika 2016. gada 11. maijā iesniedza savu 2016. gada konverģences programmu un 12. maijā tā iesniedza savu 2016. gada valsts reformu programmu. Abas programmas tika izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.
- (4) Attiecīgie konkrētai valstij adresētie ieteikumi iekļauti Eiropas strukturālo un investīciju fondu 2014.–2020. gadam plānošanā. Kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 1303/2013 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerattiecību nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Komisija ir sniegusi papildu informāciju par to, kā tā izmantos šo noteikumu norādēs par to pasākumu piemērošanu, kuri saista Eiropas strukturālo un investīciju fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību⁷.
- (5) Uz Čehijas Republiku pašlaik attiecas Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa. Savā 2016. gada konverģences programmā valdība plāno nelielu nominālās bilances pasliktināšanos līdz -0,6 % no IKP 2016. gadā un stabilizēšanos mērenā līmenī -0,5 % apmērā no IKP, sākot ar 2017. gadu. Budžeta vidēja termiņa mērķis – strukturālais deficīts 1 % apmērā no IKP – arī turpmāk tiks izpildīts visā programmas periodā. Saskaņā ar konverģences programmu ir paredzēts, ka valsts parāda attiecība pret IKP saglabāsies 41,1 % līmenī 2016. gadā un samazināsies līdz 39,3 % 2019. gadā. Makroekonomiskais scenārijs, kas ir budžeta prognozes pamatā, ir ticams. Pasākumi, kas, sākot no 2017. gada, nepieciešami plānotā deficīta mērķa sasniegšanai, nav pietiekami konkretizēti. Pamatojoties uz Komisijas 2016. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka strukturālā bilance 2016. gadā būs -0,7 % un 2017. gadā – -0,9 % no IKP, kas pārsniedz vidējā termiņa budžeta mērķi. Iespējamās turpmākās atkāpes būtu jāizvērtē, ņemot vērā prasību saglabāt strukturālo bilanci atbilstoši vidēja termiņa budžeta mērķim. Pamatojoties uz savu konverģences programmas izvērtējumu un ņemot vērā Komisijas 2016. gada pavasara prognozi, Padome uzskata – sagaidāms, ka Čehijas Republika ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.
- (6) Ilgtermiņā attiecībā uz Čehijas Republiku pastāv vidēji fiskālās stabilitātes riski. Tie galvenokārt izriet no tādu valsts izdevumu prognozētās ietekmes, kas saistīti ar novecošanu, galvenokārt veselības aprūpes jomā, kā arī pensiju jomā. Ja tiks īstenoti nesen pieņemtie vai plānotie pasākumi pensiju sistēmas grozīšanai, tas ilgtermiņā izraisīs publisko finanšu stāvokļa pasliktināšanos. Pirmkārt, Čehijas Republikas valdība 2016. gada februārī pieņēma tiesību aktus, ar ko tai tika piešķirtas pilnvaras elastīgāk pielāgot pensiju indeksācijas mehānismu. Otrkārt, tiek apspriesti priekšlikumi ierobežot likumā noteikto pensionēšanās vecumu līdz 65 gadiem un izveidot regulāru pensionēšanās vecuma pārskatīšanas mehānismu. Pašlaik netiek plānots palielināt likumā noteikto zemo pensionēšanās vecuma līmeni. Veselības aprūpes jomā prognozētais ilgtermiņa izdevumu pieaugums arī rada bažas. Veselības aprūpes sistēmas pārvaldības un izmaksu efektivitātes uzlabošana Čehijas Republikā sagādā problēmas, lai gan vairāki pasākumi patlaban ir dažādos īstenošanas posmos. Rādītāji liecina par augstu preču patēriņa un pakalpojumu izmantošanas līmeni un salīdzinoši lielu paļaušanos uz stacionāro aprūpi, kas ir dārgāka nekā ambulatorie pakalpojumi. Šķiet, ka pieejamie medicīniskie dati netiek efektīvi izmantoti, lai

⁷ COM(2014) 494 final.

plānotu un racionalizētu stacionārās aprūpes iespējas. Stacionārās aprūpes atlīdzināšanas sistēma tiek pārskatīta, jo tai piemīt vairāki trūkumi, piemēram, neliels to slimnīcu skaits, kuras izmanto atsauces likmes aprēķināšanai. Joprojām nav pietiekami izpētītas iespējas stiprināt ambulatorās aprūpes koordinēšanu, uzlabojot ārstu īstenoto “atlases” funkciju un ierobežojot ambulatoro pakalpojumu nevajadzīgu izmantošanu.

- (7) Čehijas Republikas fiskālā sistēma ir viena no vājākajām ES. Valdība 2015. gada februārī apstiprināja reformas paketi galveno trūkumu novēršanai šajā jomā, bet to vēl ir nepieciešams ratificēt parlamentā. Paketes mērķis ir transponēt valsts tiesību aktos Padomes Direktīvu 2011/85/ES par budžeta struktūrām. Ierosinātā reforma paredz stiprināt izdevumu ierobežojumus un tos tieši piesaistīt vidējā termiņa budžeta mērķim. Saskaņā ar reformu valdībai vajadzētu pieņemt budžetu, ar ko nodrošina valsts finanšu ilgtermiņa stabilitāti, un tiktu izveidota neatkarīga fiskālo jautājumu padome nolūkā uzraudzīt valsts finanses un vairojot pārredzamību.
- (8) Ieguldījumu līmenis Čehijas Republikā joprojām ir zemāks par vidējo ES rādītāju uz vienu iedzīvotāju, un ieguldījumi ļoti koncentrējas galvaspilsētas reģionā. Administratīvie un regulatīvie šķēršļi joprojām apgrūtina uzņēmējdarbības vides efektivitāti un kavē ieguldījumus. Pastāv īpaši transporta un enerģētikas infrastruktūras projektu īstenošanas kavēkļi. Turklāt ES fondu apgūšana 2007.–2013. gada plānošanas periodā bija lēna, kam par iemeslu galvenokārt bija sarežģītas procedūras, pārvaldības un kontroles sistēmu trūkumi, nepilnības publiskā iepirkuma procedūrās un vājas to iestāžu administratīvās spējas, kuras iesaistītas projektu īstenošanā. Attiecībā uz transporta infrastruktūru ieguldījumu administratīvie šķēršļi ir ilgstošās procedūras zemes izmantošanas atļauju saņemšanai un kavēšanās, kas izriet no sūdzību procedūrām Pretmonopola birojā. Attiecībā uz energoefektivitāti valsts programmas enerģijas intensitātes samazināšanai ir bijušas sadrumstalotas un neefektīvas. Ir norādes, ka enerģijas ietaupījumu rādītāji neuzlabojas atbilstoši valsts energoefektivitātes rīcības plānam. Attiecībā uz pakalpojumiem ir pierādījumi, ka pastāv regulatīvie ierobežojumi. Tas jo īpaši attiecas uz dažu individuālo profesionālo pakalpojumu nozarēm, attiecībā uz kurām šķēršļi ienākšanai tirgū un darbības uzsākšanai ir augstāki nekā vidēji ES. Kvalitatīvu publisko tiešsaistes pakalpojumu zemais izmantošanas līmenis arī kavē uzņēmējdarbības vides attīstību un atspoguļo piegādes trūkumus. E-pārvaldes pakalpojumu izveidē netiek pilnvērtīgi izmantotas tehnoloģiju iespējas nolūkā uzlabot lietotāja pieredzi, un šo pakalpojumu tehniskās kvalitātes līmenis ir viens no zemākajiem ES. Pieejamie pierādījumi norāda uz to, ka Čehijas Republikā ir salīdzinoši plaši izplatīta krāpšana nodokļu jomā. Šīs problēmas risināšana ir prioritārs jautājums politikas programmā, jo īpaši attiecībā uz PVN. No otras puses, netiek plānoti pasākumi, lai samazinātu salīdzinoši augstās izmaksas, kas saistītas ar nodokļu maksāšanu, vai lai vienkāršotu nodokļu sistēmu. Nodokļu iestāžu piedāvātie pakalpojumi posmā pirms dokumentu iesniegšanas ir ierobežoti. Nodokļu maksātāji nepietiekamā mērā izmanto elektroniskās sistēmas nodokļu deklarāciju iesniegšanai, lai gan ir panākts zināms progress attiecībā uz PVN. Turklāt saskaņā ar jaunākajiem starptautiskajiem ziņojumiem nodokļu iekasēšanas izmaksas ir salīdzinoši augstas. Augstas darba devēju sociālās iemaksas paaugstina jau kopumā augsto darbaspēka nodokļu līmeni, un novirzīšana uz citām jomām, piemēram, uz īpašuma nodokli, ir ierobežota.
- (9) Vairāki rādītāji liecina par būtiskām nepilnībām valsts pārvaldē. Ir gūti zināmi panākumi attiecībā uz leģislatīvu un neleģislatīvu pasākumu pieņemšanu 2015. gada pretkorupcijas plāna ietvaros. Parlaments 2015. gada novembrī apstiprināja Līgumu

reģistrācijas likumu. Tā savlaicīga īstenošana un turpmāka attīstība uzlabotu publisko iepirkumu konkursu pārredzamību un izmaksu efektivitāti. Tomēr daži svarīgākie korupcijas apkarošanas tiesību akti, piemēram, grozījumi Likumā par interešu konfliktu un jaunais Likums par politisko partiju finansēšanu, arvien ir procesā. Vairākus pieņemtos pasākumus ir grūti īstenot, un tiem ir ierobežota ietekme, turpretī vairāki plānotie pasākumi ir vairākkārt pārcelti uz nākamā rīcības plāna īstenošanas laiku. Neraugoties uz zināmiem centieniem novērst Čehijas Republikas publiskā iepirkuma sistēmas nepilnības, ir iespējams gūt turpmākus panākumus attiecībā uz konkurenci un tādējādi – lietderīgumu. Tas ir daļēji tāpēc, ka iepirkuma veicējiem trūkst atbilstīgas apmācības un līgumslēgšanas tiesību piešķiršanā nepietiekama uzmanība tiek pievērsta kvalitātes kritērijiem. Publiskais sektors lielā mērā izmanto ārpuskonkurences procedūras, kurām ir ierobežota spēja piesaistīt pretendentes, savukārt apvienoto iepirkumu izmanto reti. Tomēr sagaidāms, ka nesen transponētās publiskā iepirkuma direktīvas par modernizētām publiskā iepirkuma procedūrām īstenošana radīs iespēju ieviest stratēģisku un uz pierādījumiem balstītu publiskā iepirkuma politikas pieeju attiecībā uz profesionalizāciju, publisko iepirkumu apvienošanu, pastiprinātu pievēršanos kvalitātes kritērijiem un iepirkuma veicēju integritāti.

- (10) Pēdējos gados ir ievērojami pieaudzis ieguldījumu līmenis pētniecībā un izstrādē, bet rezultāti joprojām ir vāji, un pastāv bažas par pētniecības un izstrādes infrastruktūras ilgtspēju. Čehijas Republikas pētniecības sistēmā pašlaik tiek īstenotas pamatīgi iekavējušās, taču vērienīgas pārvaldības reformas, jo īpaši attiecībā uz novērtēšanu un finansēšanu. Esošais finansēšanas mehānisms ir sadrumstalots, tas nenodrošina pietiekamu koordināciju starp attiecīgajām struktūrām un skaidru pienākumu un prioritāšu sadalījumu. Tiek izstrādāta visaptveroša pētniecības un izstrādes jomas novērtējuma sistēma, sasaistot to ar finansējumu, bet progress ir lēns. Centieni uzlabot akadēmiskās vides saikni ar darījumu aprindām ir bijuši vāji. Minētā saikne tiek vājināta ar publisko pētniecības iestāžu novērtēšanas sistēmu, kurā netiek ņemts vērā sadarbības līmenis ar uzņēmumiem.
- (11) Parlaments 2016. gada janvārī pieņēma augstākās izglītības reformu. Skolotāja profesijas pievilcība joprojām ir problēma, un uzskata, ka viens no cēloņiem tam ir samērā nelielais atalgojums, tajā pašā laikā skolotāju vidējais vecums palielinās. Lai palielinātu profesijas pievilcību, skolotājiem un pedagogiskajam personālam tiek izstrādāta jauna karjeras sistēma, taču tās īstenošana ir atlikta. Izglītības rezultāti kopumā ir labi, bet tos spēcīgi ietekmē skolēnu sociālekonomiskais stāvoklis. Nelabvēlīgā situācijā esošo grupu, jo īpaši romu, zemie izglītības rezultāti, viennozīmīgi rada bažas. Aplēses liecina, ka ļoti liela daļa romu tautības bērnu priekšlaicīgi pārtrauc mācības. Daudzi romu bērni saņem izglītību ārpus vispārīzglītojošo skolu sistēmas, kā rezultātā viņi saskaras ar zemākiem mācību standartiem nekā pārējo iedzīvotāju bērni. Apmācību iespējas skolotājiem nolūkā palīdzēt risināt minēto jautājumu nav pietiekami attīstītas, un to skolotāju īpatsvars, kas piedalās ar jauktu grupu mācīšanu un iekļaujošu izglītību saistītos profesionālās izaugsmes pasākumos, nav liels. Lai panāktu iekļaujošu izglītību, ir pieņemta virkne tiesisku un administratīvu pasākumu un ir sākta to īstenošana. Sagaidāms, ka tie palīdzēs mazināt plaisu starp romu un pārējo bērnu iegūto izglītības līmeni un panākumiem. Parlaments 2016. gada martā pieņēma grozījumus Izglītības likumā, attiecinot obligāto izglītību arī uz pēdējo pirmsskolas līmeņa izglītības gadu un nodrošinot, ka mazākiem bērniem ir tiesības uz vietu bērnudārzā. Tomēr nevienlīdzība izglītības sistēmā ir šķērslis cilvēkkapitāla kvalitātes uzlabošanai un turpmākajā dzīvē tā kavē darba tirgus rezultātus.

- (12) Darba tirgus situācija Čehijas Republikā ir uzlabojusies, bet turpmāka nodarbinātības līmeņa celšanās būs atkarīga no nepietiekami pārstāvētu grupu lielākas līdzdalības. Tajā skaitā sieviešu ar maziem bērniem, mazkvalificētu darba ņēmēju un romu kopienas pārstāvju. Valsts nodarbinātības dienestu ietekmes spēja apvienojumā ar pienācīgu un pienācīgi mērķorientētu aktīvu darba tirgus politiku un individualizētiem pakalpojumiem veicinātu mazāk aizsargātu iedzīvotāju grupu līdzdalību. Sieviešu, kurām ir mazi bērni, līdzdalību darba tirgū kavē tas, ka pastāvīgi trūkst cenu ziņā pieejamu un kvalitatīvu bērnu aprūpes pakalpojumu, jo īpaši bērniem vecumā līdz trim gadiem, un pārāk maz tiek izmantots elastīgs darbalaika režīms. Lai risinātu jautājumu par trūkstošajiem aprūpes pakalpojumiem, pēdējos gados ir īstenoti daži pasākumi, tomēr ir nepieciešami lielāki centieni.
- (13) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi visaptverošu Čehijas Republikas ekonomikas politikas analīzi un publicēja to 2016. gada ziņojumā par valsti. Tā ir arī izvērtējusi konverģences programmu un valsts reformu programmu, kā arī pasākumus, kas veikti saistībā ar iepriekšējos gados Čehijas Republikai adresētajiem ieteikumiem. Vērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtermiņā fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Čehijas Republikā, bet arī atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina ES vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos ievērojot ES līmeņa norādes. Ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1. līdz 3. ieteikumā.
- (14) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi konverģences programmu, un saskaņā ar tās atzinumu⁸ sagaidāms, ka Čehijas Republika ievēros Stabilitātes un izaugsmes paktu,

AR ŠO IESAKA Čehijas Republikai 2016. un 2017. gadā rīkoties šādi.

1. Veikt pasākumus nolūkā nodrošināt publisko finanšu stabilitāti ilgtermiņā, ņemot vērā nākotnes riskus veselības aprūpes jomā. Pieņemt tiesību aktus nolūkā nostiprināt fiskālo sistēmu.
2. Samazināt regulatīvos un administratīvos šķēršļus ieguldījumiem, jo īpaši transporta un enerģētikas nozarē, un palielināt e-pārvaldes pakalpojumu pieejamību. Pieņemt atlikušās pretkorupcijas reformas un uzlabot publiskā iepirkuma praksi.
3. Stiprināt pētniecības un izstrādes sistēmas pārvaldību un veicināt saikni starp augstskolām un uzņēmumiem. Vairo skolotāja profesijas pievilcību un veikt pasākumus nolūkā palielināt nelabvēlīgā situācijā esošu bērnu, tostarp romu, iekļaušanu vispārīgajās skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs. Novērst šķēršļus, kas kavē nepietiekami pārstāvēto grupu, jo īpaši sieviešu, lielāku līdzdalību darba tirgū.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*

⁸ Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.